

SCIENCE FICTION

TORUS

18

Lesile Vardre
H. W. Franke

Člověk bez tváře

138

LESLIE VARDRE

Pršelo tři dni bez přestání. Blasser, sedící rozvaleně na svém oblíbeném místě, tvrdil, že je to divné počasí.

„Jako v hrabství Derby," říkal, „kde na jedné straně ulice prší a na druhé svítí slunce. Moc divné..."

Zvoník Jackson se chytil slova a zkoušel ho použít pro oživení rozhovoru.

„Divné... Počasí vzniká, abych tak řekl, z podstaty věcí," oznámil na celou hospodu. „Není možné označit proto za divné, když například v červnu tři dny leje jako z konve."

„I když do nás třeba uhodí blesk," přijal téma Blasser. „Jako loni na poli za domy. Vypálil tam nádherný pravidelný kruh. A přitom nebyla žádná bouřka."

„Takové věci však neschválně svědčí o podivnosti přírody," řekl zvoník. „Nebylo by přece nic divného, kdyby ten blesk uhodil do dřeva, pokud by se nacházelo v dráze jeho letu. Stalo se to proto, že obilí bylo suché a přitahovalo statickou elektřinu."

„Na každý pád je to divné," trval na svém Blasser a jeho mínění sdíleli i ostatní, neboť v hospodě zavládlo ticho.

Déšť bubnoval rytmicky na okna. Staré hodiny nad pultem monotónně tikaly. Hostinský seděl za sténou z lahví a četl večerník.

Blake se napil whisky a pohlédl na ostatní muže.

„Říkáte divné..." začal ve snaze oživit rozhovor, ale hned umkl, neboť si uvědomil, že není v Lynchamu natolik doma, aby mohl v hospodě diskutovat o sousedu své sestry. Tím spíše, že podle mínění Joan byl Dankar nejnormálnějším člověkem. „Jenom

proto, že je cizinec a má jiný přízvuk, není možno chodit za lidmi a říkat o něm, že je to divné."

Ale Blakovi nešlo o tohle. Bylo to něco jiného, co nezáleželo na jménu ani přízvuku. Snad jakési tušení . . . Něco nepochopitelného. Coś v jeho tváři.

Ano, o to mu vlastně šlo, jen Joan to nedovedla pochopit. Blake jako fotograf z povolání studoval lidské tváře po celý svůj život. Staré i mladé, bystrooké i bez jiskry života, vrásčité i hladké, rozesmáté, vážné, plačící. Znal je všechny. Lidi romantické s vysedlými licními kostmi a nízkým čelem. Zdánlivou solidnost tváří nordických. Hluboké vrásky svědčící o těžkém životě. Skutečný umělec dokáže zachytit skutečnost kamerou stejně jako okem. Film mu slouží jako malířské plátno, obratné ruce jako štětec.

A v tváři toho člověka, kterého spatřil v sousedství své sestry, bylo cosi tajemného a nezvyklého. Blake položil sklenici na stůl a náhle si uvědomil, že všichni čekají, co řekne dále.

„Myslel jsem jen nahlas," vymluvil se a pohlédl z okna. Zdálo se, že déšť ustává. Do konce se mezi olověnými mraky objevil paprsek slunce.

Snažil se myslet na něco jiného, ale v každém případě již měl neděli zkaženou. Po celý týden se těšil na ty dva dny na vsi a teď ho splněná touha spíše páčila a zneklidňovala.

Je to k vzteku, že Lyncham je tak daleko od světa. Jinak by sem mohl jezdit každý večer a ne jen na soboty a neděle. Měl vlastně štěstí, že jeho sestra zůstala svobodná a měla ve vsi malý domek, ve kterém ho každé sobotní ráno s radostí uvítala.

Joan neměla pro jeho vášeň k fotografování tváří pochopení, tvrdila, že má daleko raději hezký snímek krajiny. Blakova tvář vlastně nebyla zajímavá, jak už to u nich v rodě bylo pravidlem. A to ještě zvětšovalo jeho touhu po poznání jiných tváří. Sbíral je, jako jiní sbírají známky či starý porcelán.

Celý předchozí život je možné vyčíst z tváře. Zkušené oko pozná i charakter člověka. Každá tvář odráží jiné děje a události, dokonce i ta nejbarbarštější a nejohyzdnější tvář. Každá tvář, kromě tváře člověka, který bydlel v sousedství.

Na první pohled to byl obyčejný člověk. Snad trochu samotář, protože se nestýkal ani se sousedy. Jmenoval se Dankar a to jméno znělo jaksi středoevropsky. A k tomu měl cizí přízvuk řeči. Zdálo se, že stále nosí stejné oblečení — čistý šedý oblek s vhodně laděnou košilí a kravatou. Vše elegantní a prozrazující dobrý vkus. Nebylo proto možné říci, že by byl podivný z tohoto důvodu. Divná byla jen jeho tvář...

Nepracoval. Zdálo se, že pobírá nějaký stálý důchod. A přitom byl velmi mladý na člověka, který by mohl mít důchod ze své dřívější práce. Mladý? Odkud ten dojem?

15

Díky pružné sportovní postavě? Ale v tváři přece nic mladého nebylo. Nebylo v ní vůbec nic.

Během jeho úvah dopadl na podlahu sluneční paprsek. Zvoník se nachýlil ze svého křesla a otevřel dveře.

„Vyjasňuje se,“ oznámil.

Blake vypil svou whisky na jeden lok a vyšel ven. Ze stromů ještě kapalo, některá pole byla zalita vodou a stébka trávy svítila v paprscích slunce jako stříbro. Příkopy byly plné vody, ale nebe bylo jasné. S chutí se nadýchl čerstvého vzduchu.

Joan byla před domem a opravovala svou skalku poničenou deštěm. Mlčky se s ní pozdravil a když otáčel hlavu zpět, zpozoroval, že se cosi pohnulo v okně sousedního domu. Vypitá whisky mu dodala odvahy a pohlédl přímo do okna. Dankarův stín se dotkl záclony, jak schýlil hlavu k pozdravu. Blake rukou pozdrav opětoval. Pak vešel do domu.

Ta tvář se mu nezdála. Ale proč?

Když chtěl v hospodě vyprávět o Dankarovi, potřeboval si v paměti vybavit jeho tvář. Ale nepodařilo se mu to. Jeden obraz střídal druhý, ale jasná podoba nepřicházela. A totéž se opakovalo nyní. Ačkoli před chvílí tu tvář spatřil, nedokázal si ji nyní vybavit, nepamatoval si její rysy. Tak, jako kdyby mozek odmítl přijmout to, co viděly oči.

On si však Dankara chtěl vybavit stůj co stůj. V okně ho viděl jen od pasu nahoru, ale pamatoval si, že vždy nosí elegantní polo-

botky. Pak šedé kalhoty, elegantní jednořadové sako a jasně fialovou kravatu. A víc už nic... Zkrátka oválná skvrna. Bez úst, bez nosu, bez očí. Skvrna věnčená pečlivě učenými rudězlatými vlasy. Proč si dokáže vybat ty vlasy a ne tvář?

Bylo to v jejím výrazu? Asi ano. Nejdráždivější bylo především to, že si ji nepamatoval. Blake pokrčil rameny a začal se sám na sebe zlobit. Vzal z police první knížku, na kterou sáhl a usedl do křesla. Náhle si uvědomil, že se již blíží sedmá a že se bude muset připravit na cestu do města. Bude lepší, když ještě na chvíli půjde ven a vychutná to krásné počasí a čerstvý vzduch. Ale ta postava bez tváře ze sousedství mu nedávala pokoj.

Týden uběhl bez zvláštních událostí. Po spoustě práce okolo velikonoce přišly klidnější týdny a tak Blake seděl ve svém ateliéru a prohlížel si sbírku portrétů. Všiml si harmonie očí, nosu a úst, linie účesu a brady. Sebelepší odchylka stačila, aby se výraz tváře zcela změnil. Dokonce i malá změna účesu dokázala změnit podobu člověka...

Náhle si pomyslel, že by bylo zajímavé, kdyby do své sbírky zařadil i portrét toho člověka ze sousedství. Mohl by pak důkladně studovat jeho tvář. Zjistil by, v čem je její zvláštnost. Žádná tvář, ani ta bez výrazu, nemůže obstát před systematickým studiem. Blake to bral jako věc profesionální cti. Dokud nerozřeší ten problém, nebude mít klid.

Ale jak to udělat? Zatím se s Dankarem

stýkal velmi málo, vyměnili spolu sotva několik slov. Jak to udělat?

Druhého dne naložil do auta fotografický aparát, několik filmů, stativ a pár lamp. V devět večer byl v Lynchamu.

Sobotní jítro bylo bezmračné a plné slunce a slibovalo krásný den. Nabídl Joan, že ji odveze do městečka, ale odmítla a odjela ranním autobusem. Blake zůstal sám. Přinesl z vozu fotografické potřeby a složil je v pokoji. Pak si vyšel do zahrady, ale souseda nespátřil. Vzal mechanickou sekačku a začal sekat hustý trávnik. Po chvíli zaslechl šramot za živým plotem, který odděloval sousední zahradu od jejich. Vypnul sekačku a přistoupil k plotu. Dankar se procházel po pěšince, ruce složeny za zády a oči skloněny k zemi.

„Dobrý den!“ pozdravil ho Blake.

Dankar se otočil a chladně opětoval pozdrav. Blake se jen stěží ovládl. Cosi tak nezvykle divného bylo v té hladkosti šedého oválu, v tenkém obočí, rovném nose a ústech tvaru amorova luku. Vše bylo tak ideální jako tvář voskového manekýna.

Náhle si uvědomil, že Dankar cosi říká... hlasem bez výrazu jako jeho tvář... cosi o počasí. Známé a banální úvahy o tom, jak prospívá zahradám déšť. A zda si pan Blake myslí, že to nádherné počasí nám vydrží... Mluvil s lehkým cizím přízvukem, který neprozrazoval jeho skutečnou národnost.

„Máte pravdu," řekl Blake. „Je nádherně." Hladká tvář se dívala bez zájmu.

„Jsem doma sám," pokračoval Blake, „skoro sláměný vdovec . . .," zažertoval a ukazoval na posekanou trávu ve snaze spatřit úsměv té tváře. Ale marně. „Říká se, že je to nespolečenské pít sám a k tomu ještě ráno. Nedal byste si se mnou skleničku? Jsme již dlouho sousedy a vlastně se ani neznáme . . ."

Dankar byl viditelně zaskočen. Blake byl dokonce ochoten uvěřit, že se na jeho hladkých tvářích objevil ruměnek.

„Jak myslíte," řekl nakonec tónem, kterým souhlasíme s něčím nepříjemným. Pohlédl na živý plot a na své úzké nohavice.

„Bude lépe, když půjдете brankou," řekl Blake.

V domě nabídl hostu nejpohodlnější křeslo a začal připravovat pití. Po očku se díval do zrcadla na stěně a viděl, že Dankar sedí v křesle a ostražitě se rozhlíží kolem. Jeho bezbarvé oči pomalu, ale metodicky prohlížely celý pokoj.

Blake mu podal skleničku a všiml si jeho štíhlých modrých prstů. Jakási slabá nasládlá vůně ho uhodila do nosu. Nebylo mu to příjemné, ale pomyslel si, že je to asi nějaká voda po holení, či brilantina do vlasů. Zatím se ale s podobnou vůní nesetkal.

Dankar popíjel whisky s grácií a elegancí.

„Výborná!" řekl s cizím přízvukem.

Blake se v jeho přítomnosti necítil dobře a proto se rozhodl, že půjde rovnou na věc.

„Jsem profesionální fotograf,“ řekl. „Specializuji se na portréty. Myslel jsem si . . .“ začal si hrát se sklenkou v ruce, „myslel jsem si, zda byste mi nestál modelem. Mám tu dokonce i vše potřebné. Chtěl bych mít váš portrét ve své sbírce . . .“

„Proč?“ zeptal se chladně Dankar.

Aniž věděl proč, začal Blake vymýšlet různé důvody. Vyprávěl Dankarovi o své práci a o sbírce portrétů zdobící stěny jeho ateliéru. Skromně dodal, že je expertem ve studiu lidských tváří.

„Ale proč chcete právě mou tvář?“ zeptal se Dankar, opět chladně, ale již s určitou nervozitou.

„Protože je jiná,“ řekl Blake a v ten okamžik si uvědomil, že to bylo krajně nevhodné.

„Jak jste na to přišel?“ zeptal se Dankar a položil sklenici. „Udělal jsem zatím jen jednu chybu. A druhou asi tím, že jsem šel sem. Jednal jsem příliš ukvapeně . . .“

Blake se chopil sklenice, protože se mu nedostávalo slov. Reakce Dankarovy byly nevypočitatelné a nepochopitelné. Zdálo se, že jakýsi sladký zápach naplňuje pokoj.

„Tvrdili mi, že mě nemůže nikdo poznat,“ řekl Dankar jako omluvu za svou chybu. „Říkali, že studovali tuto planetu dostatečně dlouho, aby si byli jisti, že mezi námi a lidmi zde není žádných rozdílů. Ale upozorňovali nás také, že je třeba velké opatrnosti.“ Pokýval smutně hlavou. „Neměli jsme se s vámi stýkat až do doby, než získáme na-

prostou jistotu. Předpokládali, že na to postačí tři roky."

Zvedl hlavu a pohlédl na Blaka.

„Ale bavil jsem se s lidmi, jako jste vy, a ti na mně nepozorovali nic divného. Byl jsem dokonce i ve vsi a i tam mě přijali bez údivu. Zdálo se, že jsem v bezpečí před svým prozrazením."

Blake si hrál se sklenicí. V hlavě mu vířily nejrůznější myšlenky. „Ten člověk je blázen... Co dělat? Zavřít ho tu a zavolat lékaře? Oni... Kdo jsou ti „Oni“? Studovali tuto planetu..."

Dankar ale pokračoval dále.

„To však neznamená, že my, průzkumníci, jsme měli nějakou zvláštní kvalifikaci pro pozorování a interpretaci toho, co jsme zde viděli. Má smůla je v tom, že jsem nevycítil váš unikátní dar pozorování. Ale odkud jsem mohl vědět, že váš svět má své odborníky v oblasti tváří, jako náš? A přitom jsem byl povinen počítat s takovou možností. I když nám tvrdili, že jsme s vámi naprosto totožní. Kdyby to tak nebylo, zničili bychom vás už dávno... Necháváme žít jen bytosti podobné nám..."

Blake mlčel a snažil se ovládnout myšlenky. Ten člověk není jen blázen. Bude nejlepší, když zachová klid a pokusí se zjistit co nejvíce.

„Kdo jste?“ zeptal se a pokusil se pohlédnout mu do očí. „Odkud přicházíte?"

„Z velké dálky," řekl Dankar. „Ale máte

pravdu, že jsem jiný. Já... vlastně my... přišli jsme sem před necelým rokem. To byla má první chyba. Dal jsem znamení... Ale zdálo se mi, že se nic nestalo..."

Blake si vzpoměl na nedávnou rozmluvu v hospodě. Kruh, ideální kruh spáleného obilí na poli za domy... Považovali to za div přírody. Blake náhle věděl s jistotou, že tenhle člověk... a snad ani ne člověk... sedící v pokoji v nejlepším křesle s hlavou opřenou o opěradlo... že ten někdo pochází z jiného světa... že je cizí...

„Věděl jste, kromě toho, že jsem jiný, ještě něco jiného?“ zeptal se Dankar.

Blake zavrtěl hlavou. Ledový strach, vycházející odkudsi z vnitřnosti, mu nedovolil se pohnout.

„Škoda,“ řekl Dankar. „Co se dá dělat, už se stalo. Mluvil jste s někým o svých domněnkách? Jsme vám podobní. Zabijíme jen ty, kteří se liší od nás. Zabijíme jen v sebeobraně. V budoucnosti bychom se s vámi spřátelili, proto nás sem vyslali, ale jak se zdá, jsou mezi námi přece jen určité odchylky. Je nás zde zatím jen několik, ale až se zabydlíme... Moc je mi to líto, věřte,“ řekl, jako kdyby si stěžoval, že musí splnit nějakou nepřijemnou povinnost. „Ale oni to pochopí, že to bylo nutné... Řekněte mi, pane Blake, proč jsou tváře tak rozmanité? Velmi mě to zajímá. Zatím jsme využívali jen hlavních typů náhodně získaných. Buďte pro nás velkým přínosem.“

S pomocí vašich tváří ovládneme tuto planetu velmi snadno . . ."

„Nerozumím vám," řekl Blake a cítil sucho v ústech. Pod hypnotickým vlivem toho druhého se nemohl ani pohnout.

„Však poznáte sám . . ." řekl Dankar a rozpřáhl ruce. „Chtěl bych jen, abyste pochopil, že to, co teď udělám, pokládám sám za odporné. Nikdy jsem zatím neublížil lidem podobným jako já . . ."

Vstal z křesla a přistoupil blíže.

„Odložíte před tím také svou tvář?" zeptal se. „Nevím toho o vás tolik, ale my nikdy neumíráme s tváří. Vždy smrt vítáme bez tváře."

Jeho ruce chvíli tápaly po obou stranách bledého oválu jeho tváře. Pak náhle zůstal jen samotný ovál, bez jediného rysu lidské tváře. Blake si stačil uvědomit, že rozdíl mezi pozemšťany a obyvateli cizí planety jsou mnohem větší, než si kdy myslel. A Dankar dostal za úkol tyto odlišnosti poznat . . .

Přeložil Jiří Bílek

H. W. FRANKE

VÝCHODNÍ DISKO

Trosky roztrhnuvši se kosmické lodi bylo již možné pozorovat na obrazovce.

Kai řídil ločionový koráb k místu neštěstí. Záchraná služba planety Jota 3 vykonala už vlastně všechnu práci – po lidech nebylo ani stopy. Ani po přeživších ve skleněných, záchranných cylindrech, ani po tělech mrtvých cestujících.

„Nic tu již není,“ konstatoval Ben a Kai zrychlil pohyb lodi. Zbytky ztroskotaného korábu za nimi se za několik okamžiků ztratily v nekonečném prostoru.

Oslnivě jasný záblesk, přelétnuvši přes obrazovku, vzbudil jejich pozornost. Objevoval se znovu a znovu. Snažili se zdroj chvějících se reflexů zachytit. Brzy se na svítící, konkávní ploše objevil – zprvu rozmazaně, potom ostře, – záchranný cylindr!

„Ten se mohl snadno změnit v rakev,“ poznamenal Ben.

Kai již změnil kurs. Netrvalo to ani minutu a cylindr se octl v lodním přetlakovém prostoru. Jakmile se tlak vyrovnal, vstoupili oba astronauti do komory. V cylindru ležela dívka, v hlubokém bezvědomí, ale jak se zdálo, jinak docela v pořádku. V křečovitě sevřených prstech držela kapesní zrcátko.

„Tím na nás posílala ta prasátka. To nebyl špatný nápad od tak mladé dívky!“ řekl Kai.

„Možná, že není tak mladá,“ odpověděl Ben. „Víš dobře, že lidé z planety Jota 3 stárnou velice pomalu.“

„Je neobyčejně hezká,“ konstatoval Kai. „Výjimečně krásná!“

„Proč výjimečně?“ ohradil se Ben. „Všichni obyvatelé planety Jota 3 jsou krásní. Jejich předkové, kteří se před

144

mnoha staletími vystěhovali ze Země, zavedli plození na základě přísně vybraných genů. Jsou velice krásní . . . !"

Přenesl mladou ženu do ložnice a uložil ji na lůžko. Zatímco se Kai vrátil na velitelský můstek, usedl Ben na židli a čekal, až se děvče ze šoku probere.

Když se Kai za chvíli vrátil, našel Bena ponořeného v myšlenkách. Kai se nejprve zkoumavě podíval na přítele a potom na krásný, ušlechtilý obličej Jotandy. Napadalo ho, že by z toho mohly být pěkné nepříjemnosti – byli by dost podivný milostný trojúhelník . . .

„Jsou krásní, a nejen to –," tiše podotkl Ben.

„Ano, všechny jejich schopnosti jsou na vysokém stupni," souhlasil Kai.

V kabině zavládlo hluboké ticho.

„Byli jsme pověřeni důležitým úkolem," řekl náhle Kai.

„Který teprve začíná," dodal Ben. Chvilí se rozmýšlel. Potom z laboratoře přinesl injekční stříkačku a fiolu. Naplnil stříkačku žlutou tekutinou a vpíchl dívce do paže injekci. Na nosítkách přenesl dívčino tělo do nízkotepelného prostoru. Kai nastavil teploturu na minus 40 C stupňů.

„Tak to bude pro všechny nejlepší," řekl.

Ben pouze přikyvl. Ještě jednou se podíval na spící dívku. Potom za sebou tiše zavřel dveře.

Přeložil VLADIMÍR ŠRÁMEK